

Suvestinė redakcija nuo 2003-05-01 iki 2003-07-22

Įstatymas paskelbtas: Žin. 1996, Nr. [119-2771](#), i. k. 0961010ISTA00I-1613

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
BRANDUOLINĖS ENERGIJOS
Į S T A T Y M A S**

1996 m. lapkričio 14 d. Nr. I-1613
Vilnius

**PIRMASIS SKIRSNIS
BENDROJI DALIS**

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

1. Šis įstatymas reguliuoja visuomeninius santykius, atsirandančius naudojant branduolinę energiją elektros ir šilumos energijai gaminti. Jis sudaro fizinių ir juridinių asmenų veiklos branduolinėje energetikoje juridinį pagrindą. Įstatymo tikslas – užtikrinti branduolinę saugą, kai branduolinė energija naudojama taikiems poreikiams tenkinti, ir užkirsti kelią branduolinės ginkluotės plėtrai neleistinai disponuojant branduolinėmis medžiagomis (įskaitant branduolinį kurą ir branduolines atliekas). Šio įstatymo nuostatos atitinka Lietuvos Respublikos įsipareigojimus pagal Branduolinės saugos konvenciją ir užtikrina žmogaus bei aplinkos apsaugą nuo kenksmingo radiacijos poveikio.

2. Šis įstatymas nustato:

- 1) branduolinės energetikos valdymo pagrindus;
- 2) branduolinės saugos ir radiacinės apsaugos valstybinio reguliavimo principus branduolinėje energetikoje;
- 3) licencijavimo branduolinėje energetikoje pagrindines sąlygas;
- 4) ypatingas branduolinės energetikos objektų projektavimo ir statybos sąlygas;
- 5) branduolinės energetikos objektų eksploatavimo pagrindines sąlygas;
- 6) branduolinių medžiagų bei įrengimų eksporto ir importo pagrindines sąlygas;
- 7) branduolinių ir radioaktyviųjų medžiagų, naudojamų branduolinėje energetikoje, transportavimo ir sandėliavimo pagrindines sąlygas;
- 8) branduolinės energetikos objektų ir branduolinių medžiagų fizinės saugos pagrindinius reikalavimus;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. [IX-596](#), 2001-11-13, Žin., 2001, Nr. 99-3528 (2001-11-28), i. k. 1011010ISTA00IX-596

9) branduolinių ir radiacinių avarijų prevencijos bei likvidavimo tvarkos pagrindinius reikalavimus;

- 10) atsakomybės branduolinėje energetikoje pagrindus;
- 11) ekonomines ir finansines branduolinės energetikos veiklos pagrindines sąlygas;
- 12) darbo santykių ypatumus branduolinėje energetikoje.

3. Šio įstatymo devintojo skirsnio nuostatos taikomos ir kitose veiklos su branduolinėmis medžiagomis srityse.

Papildyta straipsnio dalimi:

Nr. [IX-596](#), 2001-11-13, Žin., 2001, Nr. 99-3528 (2001-11-28), i. k. 1011010ISTA00IX-596

2 straipsnis. Pagrindinės įstatyme vartojamos sąvokos

1. **Atominė elektrinė** – visuma įrengimų ir pastatų, skirtų elektros arba elektros ir šilumos energijai gaminti naudojant branduolinį kurą.

2. **Branduolinė avarija** – grandininės branduolių dalijimosi reakcijos aktyviojoje reaktoriaus zonoje kontrolės ir valdymo sutrikimas; kritinės masės susidarymas pakraunant, perkraunant, pervežant ir saugojant branduolinį kurą; šilumos mainų sutrikimai, sukėlę kuro elementų pažeidimą ir (ar) personalo apšvitinimą, viršijantį leistinas ribas.

3. **Branduolinė energetika** – energetikos šaka, kurioje branduolinė energija naudojama elektrai ir šilumai gaminti.

4. **Branduolinė sauga** – branduolinės energetikos objekto savybė apriboti pagal nustatytas normas radiacijos poveikį žmogui bei aplinkai ir normalios eksploatacijos, ir avarinių situacijų atvejais.

5. **Branduolinė žala** – žmogaus mirtis ar pakenkimas sveikatai, turto netektis ar sugadinimas, nepalankios pasekmės aplinkai dėl radiacijos poveikio, susijusio su branduolinės energetikos objekto veikla ar branduoline (radiacine) avarija.

6. **Branduolinės energetikos objektas** – atominė elektrinė, branduolinis reaktorius, branduolinių medžiagų ir radioaktyviųjų atliekų saugykla, jų perdirbimo objektas.

7. **Branduolinės energetikos objekto eksploatacija** – įvairiapusė veikla, kad būtų įgyvendinti objektui nustatyti tikslai, įskaitant energijos gamybą, kuro pakrovimą, reaktoriaus paleidimą, stabdymą, bandymą, techninį aptarnavimą, remontą, tikrinimą ir kitas su jo veikla susijusias operacijas.

8. **Branduolinės energetikos objektą eksploatuojanti organizacija** – ūkio subjektas, turintis licenciją bei materialinių ir finansinių išteklių eksploatuoti branduolinės energetikos objektą ir atsakingas už jo saugos būklę.

9. **Branduolinės energetikos objekto fizinė sauga** – visuma organizacinių, teisinių, techninių ir specialiųjų priemonių, kurių tikslas yra apsaugoti branduolinius įrenginius ir branduolines bei radioaktyvias medžiagas nuo neteisėto jų užvaldymo ar pagrobimo ir nuo nesankcionuoto pašalinių asmenų patekimo į branduolinio objekto teritoriją.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [IX-596](#), 2001-11-13, Žin., 2001, Nr. 99-3528 (2001-11-28), i. k. 1011010ISTA00IX-596

10. **Branduolinės energetikos objekto rekonstrukcija** – esminis objekto inžinerinis pertvarkymas (išplėtimas, laikančiųjų konstrukcijų pakeitimas, naujų technologijų taikymas ar naujo tipo reaktoriaus montavimas ir kt.), kuris gali turėti įtakos objekto branduolinei saugai.

11. **Branduolinės energetikos objekto eksploatacijos nutraukimas** – teisinių, organizacinių ir techninių priemonių įgyvendinimas siekiant sutvarkyti branduolinės energetikos objektą, kai nusprendžiama, kad objektas niekada nebebus naudojamas pagal savo pagrindinę paskirtį.

12. **Branduolinės medžiagos** – plutonis, uranas (natūralus, prisodrintas urano 235 arba urano 233 izotopų ir nusodrintas) ir toris, esantys metalo lydinio, cheminio junginio ar koncentrato pavidalo arba kitų medžiagų mišinyje.

13. **Branduolinės paskirties prekės** – branduolinės medžiagos, branduolinėje energetikoje naudojamos nebranduolinės medžiagos, branduolinė įranga ir technologija, taip pat dvigubos paskirties prekės, t.y. kurios gali būti naudojamos ir branduolinėje, ir kitoje, nebranduolinėje, veikloje.

14. **Branduoliniai įrengimai** – techninės konstrukcijos sudėtinės dalys (komponentai), kurios gali būti naudojamos branduolinėje technologijoje.

15. **Branduolinis incidentas** – kiekvienas sutrikimas (gedimas), eksploatacijos sąlygų ir ribų pažeidimas, galėjęs sukelti branduolinę avariją.

16. **Branduolinis įrenginys** – kiekviena techninė konstrukcija (mechanizmas, mašina ir kt.), kurioje susidaro arba gali būti perdirbamos, naudojamos ar saugomos branduolinės medžiagos.

17. **Branduolinis kuras** – branduolinės medžiagos, naudojamos branduolinei energijai gaminti.

18. **Branduolinis reaktorius** – įrenginys, kuriame gali vykti kontroliuojama savaiminė branduolių dalijimosi grandininė reakcija.

19. **Branduolinių medžiagų apskaita** – veikla, kurios tikslas – nustatyti branduolinių medžiagų kiekį ir nuolat fiksuoti to kiekio pakitimus.

20. **Branduolinių medžiagų saugykla** – įrenginys ar statinys, skirtas branduolinėms medžiagoms saugoti.

21. **Jonizuojančios spinduliuotės šaltinis** – įrenginys, įrengimas ar radioaktyvioji medžiaga, skleidžiantys nustatyto dydžio jonizuojančią spinduliuotę.

22. **Leidimas** – rašytinis kompetentingos valstybės valdymo institucijos sutikimas dirbti tam tikrus vienkartinius darbus.

23. **Licencija** – valstybės valdymo institucijos išduotas oficialus dokumentas, suteikiantis teisę verstis tam tikra veikla branduolinės energetikos srityje laikantis nustatytų sąlygų bei reikalavimų.

24. **Radiacinė avarija** – branduolinės energetikos objekto veiklos sutrikimas, dėl padidinto radiacijos poveikio sukėlęs žmonėms ir (ar) gamtinei aplinkai žalingas pasekmes.

25. **Radiacinė apsauga** – teisės, technikos, technologijos, statybos, higienos normų, taisyklių bei priemonių visuma, garantuojanti žmonių ir gamtinės aplinkos apsaugą nuo branduolinės žalos.

26. **Radioaktyviosios atliekos** – panaudotas branduolinis kuras ir kitos radioaktyviosios medžiagos, kurių tolesnis technologinis naudojimas yra netikslingas arba negalimas.

27. **Radioaktyviosios medžiagos** – medžiagos, kurių savitasis aktyvumas viršija nustatytą dydį.

28. **Radioaktyviųjų atliekų saugykla** – stacionarus įrenginys (statinys), skirtas radioaktyviosioms atliekoms laikinai ar nuolat saugoti.

29. **Radioaktyviųjų atliekų tvarkymas** – veikla, susijusi su radioaktyviųjų medžiagų surinkimu, rūšiavimu, apdorojimu, perdirbimu, transportavimu, saugojimu ir laidojimu.

30. **Sanitarinė apsaugos zona** – tam tikra teritorija arba radioaktyviojo užteršimo vieta, kurioje apšvitinimo lygis branduolinės energetikos objekto normalaus eksploatavimo sąlygomis gali viršyti leistinas normas.

31. **Stebėjimo zona** – tam tikra teritorija, kurioje, neviršijant leistinų normų, galimas branduolinės energetikos objekto poveikis aplinkai dėl radioaktyviųjų medžiagų nuotekų ar emisijos.

32. **Projektinė grėsmė** – galimų vidaus ir (ar) išorės pažeidėjų, kurie galėtų mėginti neteisėtai užvaldyti branduolinės energetikos objektą ir (ar) branduolines medžiagas arba įvykdyti teroro aktą, charakteristikų ir ketinimų visuma. Užkirsti kelią šiems veiksams yra projektuojama fizinės saugos sistema.

Papildyta straipsnio dalimi:

Nr. [IX-596](#), 2001-11-13, Žin., 2001, Nr. 99-3528 (2001-11-28), i. k. 1011010ISTA00IX-596

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [IX-1417](#), 2003-04-03, Žin., 2003, Nr. 38-1662 (2003-04-24), i. k. 1031010ISTA0IX-1417

3 straipsnis. Veiklos branduolinėje energetikoje teisiniai principai

1. Lietuvos Respublikoje veikla branduolinėje energetikoje galima tik pagal valstybės valdymo institucijos išduotą licenciją. Jeigu veikla branduolinėje energetikoje yra vykdoma be licencijos arba prieštarauja Lietuvos Respublikos įstatymams ar jos tarptautiniams įsipareigojimams, ji laikoma neteisėta ir užtraukia Lietuvos Respublikos įstatymų numatytą teisinę atsakomybę.

2. Branduolinės energetikos objektą eksploatuojanti organizacija yra atsakinga už tai, kad jos vykdoma branduolinė veikla atitiktų šio įstatymo ir kitų Lietuvos Respublikos norminių aktų reikalavimus.

3. Kompetentinga institucija, išduodanti licencijas tam tikrai veiklai branduolinėje energetikoje, turi sukurti reikalavimų sistemą, garantuojančią:

- 1) branduolinę saugą;
- 2) branduolinio ginklo neplatinimą;
- 3) tik teisėtą branduolinių medžiagų naudojimą ir atliekų tvarkymą.

4 straipsnis. Branduolinės saugos garantijos

1. Branduolinę saugą Lietuvos Respublikoje garantuoja valstybė.
2. Už atskirų branduolinės energetikos objektų saugų eksploatavimą atsako tuos objektus eksploatuojančios organizacijos.

3. Vyriausybės ar jos įgaliotų valstybės institucijų patvirtintos branduolinės saugos ir radiacinės apsaugos normos bei taisyklės yra privalomos visoms valstybės valdymo, savivaldos institucijoms, įmonėms, įstaigoms, organizacijoms, jų susivienijimams, pareigūnams ir kitiems asmenims, kurių veikla susijusi su branduolinės energetikos objektų eksploatavimu ir branduolinių bei radioaktyviųjų medžiagų juose naudojimu ar tvarkymu. Saugos garantijos branduolinėje energetikoje grindžiamos Lietuvos Respublikos įstatymų, poįstatyminių aktų ir Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių reikalavimais, taip pat Tarptautinės atominės energijos agentūros (TATENA), kitų tarptautinių organizacijų ar institucijų rekomendacijomis.

5 straipsnis. Branduolinės energetikos objektų ir branduolinių medžiagų nuosavybė

1. Branduolinės energetikos objektai nuosavybės teise priklauso valstybei ir (ar) turintiems šio įstatymo numatytas licencijas juridiniams asmenims.

2. Branduolinės ir radioaktyviosios medžiagos nuosavybės teise gali priklausyti valstybei ir (ar) turintiems šio įstatymo numatytas licencijas juridiniams asmenims.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-1021](#), 2002-07-02, *Žin.*, 2002, Nr. 72-3020 (2002-07-17), i. k. 1021010ISTA0IX-1021

ANTRASIS SKIRSNIS BRANDUOLINĖS ENERGETIKOS VALDYMAS

6 straipsnis. Lietuvos Respublikos Seimo kompetencija

Lietuvos Respublikos Seimas, vykdydamas valstybės valdžią branduolinėje energetikoje srityje:

- 1) formuoja valstybės politiką branduolinės energetikos srityje;
- 2) sprendžia principinius branduolinės energetikos plėtros Lietuvoje klausimus;
- 3) Vyriausybės teikimu priima įstatymą dėl naujos atominės elektrinės statybos ir jos vietos ar naujo branduolinio reaktoriaus įrengimo, taip pat dėl branduolinės energetikos objekto eksploatacijos nutraukimo. Įstatyme nustatomi pagrindiniai atominės elektrinės ar branduolinio reaktoriaus bei sanitarinės apsaugos ir stebėjimo zonų reikalavimai.

7 straipsnis. Branduolinės energetikos valstybinis valdymas

Branduolinės energetikos valstybinį valdymą pagal savo kompetenciją atlieka:

- 1) Lietuvos Respublikos Vyriausybė;
- 2) Lietuvos Respublikos ūkio ministerija;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. [VIII-249](#), 1997-06-10, *Žin.*, 1997, Nr. 59-1368 (1997-06-25), i. k. 0971010ISTAVIII-249

3) vietos savivaldos institucijos – tose joms priklausančiose teritorijose, kurių plotai yra branduolinės energetikos objekto sanitarinėje apsaugos ar stebėjimo zonose.

8 straipsnis. Lietuvos Respublikos Vyriausybės kompetencija

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybė:

- 1) įstatymų nustatyta tvarka priima sprendimus dėl konkrečių branduolinės energetikos objektų statybos;
- 2) sudaro branduolinės energetikos objekto priėmimo ir perdavimo eksploatuoti komisiją;
- 3) parengia branduolinės saugos ir radiacinės apsaugos reguliavimo sistemą ir priemones;
- 4) steigia branduolinės energetikos kontrolės ir priežiūros institucijas ir tvirtina jų įstatus (nuostatus);
- 5) tvirtina norminius aktus, reglamentuojančius branduolinių ir radioaktyviųjų medžiagų įsigijimo, saugojimo, transportavimo ir laidojimo tvarką, bei paveda juos tvirtinti 14, 15 ir 16 straipsniuose numatytoms ministerijoms ir Vyriausybės įstaigoms šiuose straipsniuose numatytais atvejais;
- 6) nustato veiklos branduolinėje energetikoje licencijavimo tvarką;
- 7) nustato sanitarinės apsaugos ir stebėjimo zonų specifines sąlygas, reikalavimus ir jų plėtros kryptis;
- 8) koordinuoja ministerijų ir kitų valstybės institucijų veiklą rengiant branduolinių avarijų prevencijos ir likvidavimo planus.

2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, priimdama nutarimą dėl konkretaus branduolinės energetikos objekto statybos, atsižvelgia:

- 1) į ekonominius ir visuomeninius poreikius;
- 2) gamtinių išteklių naudojimo pagrindines charakteristikas ir poveikį aplinkai;
- 3) branduolinės saugos ir radiacinės apsaugos garantijas;
- 4) vietos savivaldos institucijos, kurios teritorijoje numatoma objekto statyba, išreikštą nuomonę.

9 straipsnis. Ūkio ministerijos kompetencija

Ūkio ministerija:

- 1) įgyvendina branduolinės energetikos objektus eksploatuojančių organizacijų dalyvio teises ir pareigas;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. [IX-1021](#), 2002-07-02, *Žin.*, 2002, Nr. 72-3020 (2002-07-17), i. k. 1021010ISTA0IX-1021

- 2) įgyvendina valstybės politiką branduolinės energetikos srityje;
- 3) organizuoja dvišalį ir daugiašalį tarptautinį bendradarbiavimą branduolinės energetikos srityje;
- 4) organizuoja branduolinių avarijų prevencijos, avarijų likvidavimo, tyrimo bei pasekmių šalinimo priemones jos kontroliuojamuose branduolinės energetikos objektuose;
- 5) pagal kompetenciją atstovauja Lietuvos Respublikai tarptautinėse branduolinės energetikos organizacijose ir konferencijose;
- 6) organizuoja naujos atominės elektrinės ar kitų valstybės branduolinės energetikos objektų statybos vietos parinkimo specialios schemos, kurioje nagrinėjamos kelios galimos statybos vietos, parengimą;
- 7) po to, kai yra patvirtintas statybos teritorijos detalus planas, nustatyta tvarka organizuoja sklypo atominės elektrinės ar kitų valstybės branduolinės energetikos objektų statybai paėmimo visuomenės poreikiams įteisinimą;
- 8) organizuoja atominės energetikos infrastruktūros Lietuvos Respublikoje plėtrą; steigia projektavimo, mokslo bei technikos (kartu su Švietimo ir mokslo ministerija) institucijas, tenkinančias objektus eksploatuojančių organizacijų poreikius;
- 9) vykdo kitas šio įstatymo nustatytas ar Vyriausybės jai pavestas funkcijas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-249](#), 1997-06-10, *Žin.*, 1997, Nr. 59-1368 (1997-06-25), i. k. 0971010ISTAVIII-249

10 straipsnis. Vietos savivaldos institucijų kompetencija

Vietos savivaldos institucijos tose joms priklausančiose teritorijose, kurių plotai yra branduolinės energetikos objekto sanitarinėje apsaugos ar stebėjimo zonose, pagal savo kompetenciją:

- 1) dalyvauja kontroliuojant atominių elektrinių, branduolinių reaktorių ir kitų branduolinės energetikos įrenginių, kuriems nustatytos sanitarinės apsaugos zonos, veiklą;
- 2) kontroliuoja, kaip laikomasi branduolinio objekto kraštovaizdžio ir architektūros reikalavimų, branduolinio objekto ir teritorijos sanitarijos, higienos bei gamtos apsaugos reikalavimų;
- 3) dalyvauja sprendžiant branduolinės energetikos objektų jų teritorijoje statybos, objektų rekonstrukcijos ar veiklos nutraukimo klausimus;
- 4) gauna iš objekto eksploatavimo organizacijos informaciją apie reaktoriaus gedimus, stabdymus, radioaktyviųjų medžiagų išmetimus ir kitus incidentus;
- 5) rengia gyventojų apsaugos planus ir juos įgyvendina branduolinių avarijų atvejais;
- 6) informuoja gyventojus apie radiacinę situaciją atominių elektrinių ir kitų branduolinės energetikos objektų buvimo vietose ir apie įgyvendinamas radiacinės apsaugos priemones.

TREČIASIS SKIRSNIS

BRANDUOLINĖS SAUGOS IR RADIACINĖS APSAUGOS IR BRANDUOLINIŲ MEDŽIAGŲ APSKAITOS BEI KONTROLĖS VALSTYBINIS REGULIAVIMAS

11 straipsnis. Reguliavimo tikslai

1. Branduolinės energetikos saugos valstybinio reguliavimo pagrindiniai tikslai:
 - 1) nustatyti saugaus branduolinės energijos naudojimo sąlygas ir kriterijus;
 - 2) kontroliuoti bei prižiūrėti šių sąlygų ir kriterijų laikymosi tvarką;
 - 3) nustatyti poveikio priemones asmenims, pažeidusiems branduolinės saugos, radiacinės apsaugos, taip pat branduolinių medžiagų apskaitos ir kontrolės reikalavimus.
2. Veiklą branduolinėje energetikoje, energetikos objektus ir jonizuojančios spinduliuotės šaltinius kontroliuoja valstybinį reguliavimą atliekančios valstybės institucijos.

12 straipsnis. Kontrolės ir priežiūros institucijos

Branduolinės energetikos objektų saugos ir branduolinių medžiagų apskaitos kontrolės ir priežiūros funkcijas atlieka Lietuvos Respublikos valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija (toliau – VATESI). Pagal savo kompetenciją branduolinės energetikos objektų priežiūrą ir kontrolę taip pat atlieka kitos šiame įstatyme nurodytos valstybės institucijos bei vietos savivaldos institucijos joms priklausančiose teritorijose.

13 straipsnis. Valstybės kontrolę ir priežiūrą atliekančių institucijų veiklos pagrindai

1. Valstybės kontrolę ir priežiūrą atliekančios institucijos vadovaujasi Lietuvos Respublikos įstatymais, poįstatyminiais aktais ir normomis bei taisyklėmis, reglamentuojančiomis branduolinėje energetikoje atliekamų operacijų tvarką. Norminiuose aktuose nustatyta tvarka ir terminais valstybės kontrolę bei priežiūrą atliekančios institucijos tikrina branduolinės energetikos objektų branduolinės saugos ir radiacinės apsaugos bei fizinės saugos būklę ir pagal savo kompetenciją imasi visų reikiamų priemonių pastebėtiems trūkumams pašalinti.
2. Valstybės institucijų ir pareigūnų sprendimai, priimti pagal kompetenciją, yra privalomi visiems fiziniams bei juridiniams asmenims ir turi būti įvykdyti tiksliai juose nurodytu laiku ir nustatyta tvarka.

14 straipsnis. Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos kompetencija

1. Vykdydama branduolinės saugos, radiacinės apsaugos bei branduolinių medžiagų apskaitos ir kontrolės valstybinį reguliavimą branduolinėje energetikoje, VATESI:

1) kartu su Aplinkos ministerija tvirtina branduolinės energetikos objektų projektavimo ir statybos, statinių eksploatacijos techninius reglamentus;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. [VIII-1309](#), 1999-07-07, *Žin.*, 1999, Nr. 65-2088 (1999-07-28); *Žin.*, 1999, Nr. 68-0 (1999-08-11), i. k. 0991010ISTAI-1309

2) tvirtina branduolinės energetikos objektų eksploatacijos normas ir taisykles, branduolinių ir branduolinėje energetikoje naudojamų radioaktyviųjų medžiagų saugojimo bei jų atliekų laidojimo saugos normas ir taisykles, nustato jų rengimo tvarką;

3) kontroliuoja, kaip laikomasi licencijose ir saugos taisyklėse bei normose nustatytų reikalavimų;

4) parengia branduolinių medžiagų apskaitos bei kontrolės valstybinio reguliavimo sistemą ir užtikrina jos veiksmingumą;

5) nustato branduolinių medžiagų apskaitos ir kontrolės Lietuvos Respublikoje procedūras ir kontroliuoja, kaip jų laikomasi šių medžiagų importo, eksporto, reeksporto, transportavimo, naudojimo, saugojimo ir laidojimo metu;

6) išduoda juridiniams ir fiziniams asmenims licencijas branduolinės energetikos objektams bei jų sistemoms projektuoti, statyti, eksploatuoti, atlikti saugos įvertinimo bei kitus su saugia branduolinės energetikos objektų eksploatacija susijusius darbus;

7) informuoja visuomenės informavimo priemonės apie radiacinę situaciją ir saugos būklę branduolinės energetikos objektuose;

8) rengia branduolinės energetikos objektų saugos būklės apžvalgas ir teikia jas Vyriausybei, savivaldybėms bei kitoms suinteresuotoms institucijoms;

9) organizuoja ir remia branduolinės saugos ir radiacinės apsaugos tyrimo bei ekspertizės darbus, savarankiškai atlieka incidentų ir įvykių branduolinės energetikos objektuose tyrimus;

10) derina ir kontroliuoja personalo ir gyventojų apsaugos priemonės branduolinės avarijos objektuose atvejui, tikrina objekto parengties branduolinės avarijos atvejui būklę;

11) taiko saugos taisyklių pažeidėjams norminiuose aktuose nustatytas sankcijas;

12) organizuoja dvišalį ir daugiašalį tarptautinį bendradarbiavimą branduolinės saugos ir radiacinės apsaugos srityje.

2. Vykdydama savo funkcijas, VATESI veikia savarankiškai, vadovaudamasi įstatymais, savo nuostatais, kitais teisinais aktais. Kad būtų užkirstas kelias galimai branduolinei avarijai, VATESI gali taikyti bet kokias jos kompetencijai priklausančias prevencijos priemones, įskaitant ir laikiną objekto veiklos sustabdymą.

15 straipsnis. Sveikatos apsaugos ministerijos kompetencija

Sveikatos apsaugos ministerija:

1) rengia ir tvirtina dirbančiųjų branduolinės energetikos objektuose bei gyventojų, gyvenančių šių objektų stebėjimo zonose, higienos norminius aktus bei taisykles ir kontroliuoja, kaip jų laikomasi;

2) atlieka radiacijos poveikio žmonėms bei juos supančios aplinkos higieninius tyrimus ir nustato higieninius apsaugos reikalavimus;

3) derina žemės sklypų parinkimą branduolinės energetikos objektų statybai ir atlieka jų statybos projektų valstybinę higienos ekspertizę;

4) dalyvauja priimant pastatytus ar rekonstruotus branduolinės energetikos objektus, išduoda higienos pasą darbui su radioaktyviosiomis medžiagomis ir kitais jonizuojančios spinduliuotės šaltiniais;

5) nustato dirbančiųjų su radioaktyviosiomis medžiagomis ir jonizuojančios spinduliuotės šaltiniais sveikatos tikrinimo reikalavimus, periodiškumą, kontraindikacijas bei kontroliuoja, kaip to laikomasi;

6) vykdo dirbančiųjų branduolinės energetikos objektuose bei gyventojų, gyvenančių branduolinės energetikos stebėjimo zonoje, sveikatos monitoringą;

7) užtikrina sveikatos apsaugos sistemos įstaigų parengtį branduolinės avarijos pasekmėms likviduoti;

8) nustato gyventojų radiacinio saugumo normas ir kontroliuoja, kaip jos vykdomos;

9) organizuoja pajėgų, likviduojančių branduolinę avariją ir (ar) jos pasekmes, bei gyventojų apšvitos higieninę kontrolę ir teikia pasiūlymus apšvitai mažinti;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. [VIII-534](#), 1997-11-20, *Žin.*, 1997, Nr. 112-2825 (1997-12-10), i. k. 0971010ISTAVIII-534

10) nustato profesines ligas branduolinės energetikos darbuotojams, tiria šių ligų priežastis;

11) vykdo gyventojų sveikatos mokymą radiacinės apsaugos klausimais.

16 straipsnis. Aplinkos ministerijos kompetencija

Aplinkos ministerija:

1) suderinusi su Sveikatos apsaugos ministerija, nustato radionuklidų išmetimo į aplinką normas, kontroliuoja jų laikymąsi, nustato leidimų išmetimams išdavimo tvarką;

2) kartu su Sveikatos apsaugos ministerija nustato aplinkos radiacinės apsaugos normas ir kontroliuoja jų vykdymą;

3) įstatymų nustatyta tvarka koordinuoja poveikio aplinkai vertinimo procesą;

4) kartu su VATESI tvirtina branduolinės energetikos objektų projektavimo ir statybos techninius reglamentus;

5) derina branduolinių ir su jų eksploatacija susijusių objektų statybos vietos parinkimo, rekonstravimo, plėtimo projektus;

6) dalyvauja vykdamas branduolinės energetikos objektų (statinių) valstybinę projektavimo ir statybos priežiūrą Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka;

7) išduoda leidimus gamtos ištekliams naudoti, organizuoja valstybinį radioekologinį monitoringą ir koordinuoja bei kontroliuoja branduolinės energetikos objektų radiologinį monitoringą;

8) organizuoja ir koordinuoja branduolinių objektų poveikio aplinkai mokslinius tyrimus;

9) rengia ir tvirtina radiacijos padarytos žalos aplinkai apskaičiavimo ir kompensavimo metodikas;

10) periodiškai informuoja visuomenę ir valstybės valdymo bei vietos savivaldos institucijas apie šalies radiacinę būklę, taip pat ir branduolinės energetikos objektų aplinkoje;

11) branduolinės energetikos objektų valstybinę statybos kontrolę ir priežiūrą atliekančių institucijų teikimu arba savo iniciatyva panaikina leidimą statyti ar rekonstruoti branduolinės energetikos objektą, kai paaiškėja, kad toks leidimas išduotas neteisėtai.

Papildyta straipsnio punktu:

Nr. [IX-586](#), 2001-11-08, *Žin.*, 2001, Nr. 99-3520 (2001-11-28), i. k. 1011010ISTA00IX-586

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1309](#), 1999-07-07, *Žin.*, 1999, Nr. 65-2088 (1999-07-28); *Žin.*, 1999, Nr. 68-0 (1999-08-11), i. k. 0991010ISTAI-1309

17 straipsnis. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos kompetencija

1. Technikos priežiūros tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos vykdo potencialiai pavojingų techninių įrenginių priežiūrą, išskyrus tuos, kuriuos kontroliuoja Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija.

2. Valstybinė darbo inspekcija prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos kontroliuoja, kaip laikomasi darbo, darbų saugos ir su jais susijusių norminių aktų reikalavimų.

18 straipsnis. Susisiekimo ministerijos kompetencija

Susisiekimo ministerija:

- 1) dalyvauja rengiant įstatymus ir poįstatyminius aktus, reguliuojančius branduolinių ir radioaktyviųjų medžiagų transportavimą;
- 2) dalyvauja mokant ir atestuojant darbuotojus, atliekančius branduolinių ir radioaktyviųjų medžiagų transportavimo operacijas;
- 3) organizuoja geležinkelių transportą gyventojams evakuoti iš pavojingos zonos branduolinės avarijos atveju.

19 straipsnis. Neteko galios nuo 1999-07-28

Straipsnio naikinimas:

Nr. [VIII-1309](#), 1999-07-07, *Žin.* 1999, Nr. 65-2088 (1999-07-28) ; *Žin.* 1999, Nr. 68-0 (1999-08-11), i. k. 09910101STAIIII-1309

20 straipsnis. Krašto apsaugos ministerijos kompetencija

1. Krašto apsaugos ministerija:

- 1) dalyvauja sudarant bei vykdant atominės elektrinės ir kitų branduolinės energetikos objektų antiteroristinės bei antiintervencinės apsaugos tarpžinybinės sąveikos planus;
- 2) užtikrina branduolinių ir radioaktyviųjų medžiagų krovinių transportavimo per šalies teritoriją apsaugą.

2. Krašto apsaugos ministerijos Civilinės saugos departamentas:

- 1) sudaro Valstybinį gyventojų radiacinės apsaugos planą branduolinės avarijos atveju, pagal kurį savus branduolinės avarijos prevencijos ir avarijų likvidavimo bei pasekmių šalinimo planus rengia kitos nustatyta tvarka įpareigos institucijos;
- 2) pagal savo kompetenciją įgyvendina avarijos ir jos pasekmių likvidavimo priemones;
- 3) kartu su kitomis valstybės institucijomis organizuoja gyventojų apsaugos branduolinių avarijų atveju pratybas.

21 straipsnis. Vidaus reikalų ministerijos kompetencija

Vidaus reikalų ministerija:

- 1) užtikrina atominės elektrinės ir kitų branduolinės energetikos objektų priešgaisrinę apsaugą, atlieka jų statybos bei rekonstrukcijos projektų valstybinę priešgaisrinę ekspertizę, derina šių objektų priešgaisrinių sistemų projektus;
- 2) nustato branduolinės energetikos objektų priešgaisrinės apsaugos reikalavimus, kontroliuoja, kaip jų laikomasi, ir taiko priešgaisrinės apsaugos taisyklių pažeidėjams norminiuose aktuose nustatytas sankcijas;
- 3) nedelsiant likviduoja gaisrų židinius, kilusius branduolinės energetikos objektuose, dalyvauja likviduojant branduolinę avariją ir jos padarinius, organizuoja radiacinę užterštos teritorijos žvalgybą;
- 4) vykdo ir užtikrina atominės elektrinės fizinę saugą;
- 5) sudaro, koordinuoja ir vykdo atominės elektrinės ir kitų branduolinės energetikos objektų antiteroristinės bei antiintervencinės tarpžinybinės sąveikos planus;
- 6) tiria bei kontroliuoja kriminogeninę situaciją branduolinės energetikos objektų regionuose;
- 7) tiria branduolinių, radioaktyviųjų medžiagų, kitų dvigubos paskirties prekių grobimo bei neteisėto disponavimo atvejus;
- 8) teikia paramą užtikrinant branduolinių ar radioaktyviųjų medžiagų krovinių transportavimo per šalies teritoriją apsaugą.

22 straipsnis. Valstybės saugumo departamento kompetencija

Valstybės saugumo departamentas:

1) vykdo teroro aktų ir kitokio pobūdžio nusikalstamų veikų, siekiančių pakenkti valstybės saugumo interesams branduolinės energetikos objektuose, jų aplinkoje, branduolinių ir radioaktyviųjų medžiagų transportavimo keliuose, prevenciją;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. [IX-1417](#), 2003-04-03, *Žin.*, 2003, Nr. 38-1662 (2003-04-24), i. k. 1031010ISTA0IX-1417

2) laikydamasis valstybės saugumo interesų, atlieka operatyvinius ir ikiteisminio tyrimo veiksmus nustatant ir tiriant veikas, kuriomis kėsinama į branduolinės energetikos objektus, branduolinius įrenginius bei įrengimus, taip pat branduolinės technologijos procesus;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. [IX-1417](#), 2003-04-03, *Žin.*, 2003, Nr. 38-1662 (2003-04-24), i. k. 1031010ISTA0IX-1417

3) sprendžia apie asmenų, įdarbinamų ir dirbančių branduolinės energetikos objektuose ar skiriamų transportuoti branduolines ir radioaktyvias medžiagas, patikimumą;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. [VIII-534](#), 1997-11-20, *Žin.*, 1997, Nr. 112-2825 (1997-12-10), i. k. 0971010ISTAVIII-534

4) kontroliuoja atominės elektrinės ir kitų branduolinės energetikos objektų fizinės saugos efektyvumą bei pasirengimą ekstremalioms situacijoms;

5) dalyvauja kuriant ir vykdančią atominės elektrinės ir kitų branduolinės energetikos objektų antiteroristinės bei antiintervencinės tarpžinybinės sąveikos planus.

23 straipsnis. Vyriausybės Ekstremalių situacijų komisijos kompetencija

Vyriausybės Ekstremalių situacijų komisija:

- 1) vadovauja branduolinės avarijos likvidavimo ir jos padarinių šalinimo darbams;
- 2) telkia materialinius ir kitus išteklius, reikalingus branduolinei avarijai likviduoti;
- 3) vykdo kitas šios komisijos nuostatuose numatytas užduotis ir funkcijas.

24 straipsnis. Apskrities viršininkas

Apskrities, kurios teritorijoje yra numatomas statyti arba pradėtas statyti branduolinės energetikos objektas, viršininkas, vykdydamas šio objekto priežiūrą ir kontrolę, veikia laikydamasis įgaliojimų, kuriuos jam suteikia Lietuvos Respublikos apskrities valdymo, šis ir kiti Lietuvos Respublikos įstatymai bei poįstatyminiai aktai.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-335](#), 1997-06-26, *Žin.*, 1997, Nr. 66-1605 (1997-07-11), i. k. 0971010ISTAVIII-335

KETVIRTASIS SKIRSNIS

LICENCIJAVIMO BRANDUOLINĖJE ENERGETIKOJE PAGRINDINĖS SĄLYGOS

25 straipsnis. Licencijuojamos veiklos rūšys

Be Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka išduotos licencijos draudžiama:

- 1) projektuoti, statyti ir rekonstruoti branduolinės energetikos objektus, įrenginius ir įrengimus;
- 2) eksploatuoti branduolinės energetikos objektus ir remontuoti jų saugos sistemas;
- 3) verstis bet kokia veikla, kuri gali turėti įtakos saugiai branduolinės energetikos objektų eksploatacijai;
- 4) nutraukti branduolinės energetikos objekto eksploataciją;
- 5) saugoti ir laidoti branduolines ir radioaktyvias medžiagas bei jų atliekas;
- 6) įsigyti, turėti ir transportuoti branduolines medžiagas;
- 7) įsigyti, turėti ir transportuoti radioaktyvias medžiagas;

8) eksportuoti, importuoti ir tranzitu gabenti per Lietuvos teritoriją branduolines, radioaktyvias ir kitas medžiagas, naudojamas branduolinėje energetikoje, branduolinę įrangą, taip pat dvigubos paskirties prekes, kurios gali būti panaudotos branduolinėje technologijoje.

26 straipsnis. Licencijas išduodančios institucijos

1. Veiklai, išvardyti 25 straipsnio 1 punkte, licencijas išduoda VATESI, suderinus su Sveikatos apsaugos ministerija, Aplinkos ministerija ir vietos savivaldos institucija, kurios teritorija ar jos dalis yra branduolinės energetikos objekto sanitarinės apsaugos zonoje.

2. Veiklai, išvardyti 25 straipsnio 2-6 punktuose, licencijas išduoda VATESI, suderinus su Sveikatos apsaugos ministerija ir Aplinkos ministerija.

3. Veiklai, išvardyti 25 straipsnio 7 punkte, licencijas išduoda Radiacinės saugos centras, suderinus su VATESI ir Aplinkos ministerija.

4. Veiklai, išvardyti 25 straipsnio 8 punkte, licencijas išduoda Ūkio ministerija, suderinus su VATESI, Aplinkos ministerija ir Sveikatos apsaugos ministerija.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1309](#), 1999-07-07, *Žin.*, 1999, Nr. 65-2088 (1999-07-28); *Žin.*, 1999, Nr. 68-0 (1999-08-11), i. k. 0991010ISTAI-1309

27 straipsnis. Išduodančios licenciją valstybės valdymo institucijos veiklos principinės nuostatos

1. Šio įstatymo 26 straipsnyje nurodytos išduodančios licencijas tam tikrai veiklai branduolinėje energetikoje institucijos privalo užtikrinti, kad įmonės, gavusios licenciją, garantuotų:

- 1) licencijuojamos veiklos branduolinės saugos kultūrą;
- 2) atsakomybę už branduolinę saugą;
- 3) vidaus kontrolės sistemą, kuri užtikrintų tik leistiną branduolinių medžiagų bei atliekų naudojimą ir garantuotų Branduolinio ginklo neplatavimo sutarties nuostatų įgyvendinimą;
- 4) atsakingų licencijuojamos veiklos darbuotojų gerą profesinę kvalifikaciją.

2. Neprieštaraudama šio įstatymo ir atskirų jo dalių principinėms nuostatomis, licenciją išduodanti institucija gali nustatyti papildomus licencijuojamos veiklos reikalavimus.

28 straipsnis. Licencijų išdavimas

1. Veiklai, išvardyti šio įstatymo 25 straipsnyje, licencijos išduodamos ribotam laikui Lietuvos Respublikos įstatymuose ir kituose norminiuose aktuose nustatyta tvarka.

2. Licenciją išduodanti institucija turi teisę vėliau nustatyti papildomas objekto saugaus eksploatavimo sąlygas bei reikalavimus, o jų nepaisymo atveju – sustabdyti licencijos galiojimą ir uždrausti tolesnę objekto eksploataciją tol, kol bus pašalinti visi nustatyti trūkumai. Licenciją išduodanti institucija bet kada gali panaikinti licencijos galiojimą, kai nustato, kad pažeistos branduolinės saugos sąlygos.

3. Naujų saugos normų ir taisyklių taikymo eksploatuojamuose objektuose tvarką nustato licenciją išduodanti kompetentinga valstybės valdymo institucija.

4. Atsisakymą išduoti licenciją, jos galiojimo sustabdymą ar panaikinimą arba objekto veiklos uždraudimą pareiškėjas gali apskųsti teismine tvarka.

PENKTASIS SKIRSNIS

BRANDUOLINĖS ENERGETIKOS OBJEKTŲ PROJEKTAVIMO IR STATYBOS YPATINGOS SĄLYGOS

29 straipsnis. Branduolinės paskirties objektų projektavimo teisinės prielaidos

1. Atominę elektrinę ir branduolinį reaktorių projektuoti galima tik po to, kai Lietuvos Respublikos Vyriausybė, remdamasi įstatymu dėl tokios elektrinės ar branduolinio reaktoriaus statybos, priima sprendimą.

2. Kitus branduolinės energetikos objektus projektuoti ir atominę elektrinę rekonstruoti galima po Ūkio ministerijos teikimu priimto Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimo.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [VIII-249](#), 1997-06-10, *Žin.*, 1997, Nr. 59-1368 (1997-06-25), i. k. 0971010ISTAVIII-249

3. Konkretus branduolinės energetikos objekto projektas rengiamas po to, kai:

- 1) Teritorijų planavimo įstatymo nustatyta tvarka, išnagrinėjus kelias galimas statybos vietas, parengta ir patvirtinta statybos vietos parinkimo speciali schema;
- 2) patvirtintas teritorijos detalus planas;
- 3) nustatyta tvarka įteisintas statybos sklypui numatytos žemės paėmimas visuomenės poreikiams.

30 straipsnis. Projekto derinimo tvarka

Branduolinės energetikos objekto statybos ar rekonstravimo projektas suderinamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka su šiomis valstybės institucijomis:

- 1) Aplinkos ministerija;
- 2) Krašto apsaugos ministerija;
- 3) Socialinės apsaugos ir darbo ministerija;
- 4) Sveikatos apsaugos ministerija;
- 5) Ūkio ministerija;
- 6) Vidaus reikalų ministerija;
- 7) Valstybės saugumo departamentu;
- 8) Valstybine atominės energetikos saugos inspekcija (VATESI);
- 9) vietos savivaldos institucija, kurios teritorija ar jos dalis yra objekto sanitarinės apsaugos zonoje.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1309](#), 1999-07-07, *Žin.*, 1999, Nr. 65-2088 (1999-07-28); *Žin.*, 1999, Nr. 68-0 (1999-08-11), i. k. 0991010ISTAI-1309

31 straipsnis. Projekto ekspertizė

1. Branduolinės energetikos objektų statybos ar rekonstravimo, modernizavimo, išplėtimo, nugriovimo, taip pat veiklos nutraukimo projektams privaloma valstybinė kompleksinė ekspertizė. Šią ekspertizę organizuoja Aplinkos ministerija, gavusi užsakovo pateiktą projektą.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [VIII-1309](#), 1999-07-07, *Žin.*, 1999, Nr. 65-2088 (1999-07-28); *Žin.*, 1999, Nr. 68-0 (1999-08-11), i. k. 0991010ISTAI-1309

2. Atominių elektrinių ir branduolinių reaktorių statybos projektai gali būti pateikiami papildomai tarptautinei ekspertizei, kurią organizuoja užsakovas. Šios ekspertizės išvados įtraukiamos į valstybinės kompleksinės ekspertizės išvadas. Ekspertizių išlaidas apmoka užsakovas.

3. Atominės elektrinės, branduolinio reaktoriaus, branduolinio kuro ir radioaktyviųjų medžiagų (įskaitant atliekas) saugyklų projektai kartu su ekspertų išvadomis pateikiami tvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybei, kuri, esant reikalui, gali pareikalauti atlikti bet kokią papildomą ekspertizę.

32 straipsnis. Branduolinės energetikos objektų statybos valstybinė kontrolė ir priežiūra

1. Leidimą statyti ar rekonstruoti branduolinės energetikos objektą išduoda Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [VIII-335](#), 1997-06-26, *Žin.*, 1997, Nr. 66-1605 (1997-07-11), i. k. 0971010ISTAVIII-335

Nr. [IX-586](#), 2001-11-08, *Žin.*, 2001, Nr. 99-3520 (2001-11-28), i. k. 1011010ISTA00IX-586

2. Statytojas (užsakovas), norėdamas gauti leidimą statyti ar rekonstruoti branduolinės energetikos objektą, turi pateikti Vyriausybei ar jos įgaliotai institucijai:

- 1) nustatytos formos prašymą;
- 2) VATESI išduotą licenciją statyti branduolinės energetikos objektą;
- 3) dokumentą, patvirtinantį statytojo (užsakovo) nuosavybės teisę ar kitokias teises į žemės sklypą;
- 4) šio įstatymo 30 straipsnio nustatyta tvarka suderintą branduolinės energetikos objekto projektą;
- 5) branduolinės energetikos objekto projekto ekspertizės, atliktos šio įstatymo 31 straipsnio nustatyta tvarka, išvadas;
- 6) atsakingos institucijos sprendimą, kad planuojama ūkinė veikla poveikio aplinkai požiūriu pasirinktoje vietoje yra leistina;
- 7) dokumentą dėl branduolinės energetikos objekto statybos techninės priežiūros vadovo paskyrimo;
- 8) branduolinės energetikos objekto kadastrinių matavimų ir teisinės registracijos pažymėjimą (kai branduolinės energetikos objektas rekonstruojamas)

Papildyta straipsnio dalimi:

Nr. [IX-586](#), 2001-11-08, *Žin.*, 2001, Nr. 99-3520 (2001-11-28), i. k. 1011010ISTA00IX-586

3. Leidimą statyti ar rekonstruoti branduolinės energetikos objektą Vyriausybė ar jos įgaliota institucija išduoda ne vėliau kaip per 20 dienų nuo šio straipsnio 2 dalyje nurodytų dokumentų pateikimo dienos, juos patikrinusi ir nustačiusi, kad branduolinės energetikos objekto statyba atitinka teritorijų planavimo dokumentų nustatyto statybos sklypo režimo reikalavimus

Papildyta straipsnio dalimi:

Nr. [IX-586](#), 2001-11-08, *Žin.*, 2001, Nr. 99-3520 (2001-11-28), i. k. 1011010ISTA00IX-586

4. Jei leidimas statyti ar rekonstruoti branduolinės energetikos objektą neišduodamas, Vyriausybė ar jos įgaliota institucija per šio straipsnio 3 dalyje nurodytą laiką praneša apie tai raštu statytojui (užsakovui), nurodydama konkrečias minėto leidimo neišdavimo priežastis

Papildyta straipsnio dalimi:

Nr. [IX-586](#), 2001-11-08, *Žin.*, 2001, Nr. 99-3520 (2001-11-28), i. k. 1011010ISTA00IX-586

5. Leidimas statyti ar rekonstruoti branduolinės energetikos objektą netenka galios:

- 1) teismo sprendimu;
- 2) Aplinkos ministerijos sprendimu – paaiškęjus, kad jis išduotas neteisėtai;
- 3) jei per 10 metų nuo leidimo išdavimo dienos branduolinės energetikos objektas neperduotas eksploatuoti

Papildyta straipsnio dalimi:

Nr. [IX-586](#), 2001-11-08, *Žin.*, 2001, Nr. 99-3520 (2001-11-28), i. k. 1011010ISTA00IX-586

6. Leidimų statyti ar rekonstruoti branduolinės energetikos objektą išdavimo taisyklės nustato Vyriausybė

Papildyta straipsnio dalimi:

Nr. [IX-586](#), 2001-11-08, *Žin.*, 2001, Nr. 99-3520 (2001-11-28), i. k. 1011010ISTA00IX-586

7. Leidimų statyti ar rekonstruoti branduolinės energetikos objektus apskaitą, sąrašą bei statistikos atskaitomybę tvarko Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.

Papildyta straipsnio dalimi:

Nr. [IX-586](#), 2001-11-08, *Žin.*, 2001, Nr. 99-3520 (2001-11-28), i. k. 1011010ISTA00IX-586

8. Branduolinės energetikos objektų statybos valstybinė kontrolė ir priežiūra atliekama visose pagrindinėse darbų vykdymo stadijose: objekto projektavimo ir statybos metu, perduodant jį eksploatuoti, eksploatuojant ir nutraukiant eksploataciją.

Straipsnio dalies numeracijos pakeitimas:

Nr. [IX-586](#), 2001-11-08, *Žin.*, 2001, Nr. 99-3520 (2001-11-28), i. k. 1011010ISTA00IX-586

9. Visose darbų vykdymo stadijose branduolinės saugos, radiacinės apsaugos ir kituose norminiuose aktuose nustatytų sąlygų bei reikalavimų įgyvendinimą kontroliuoja ir prižiūri pagal kompetenciją: VATESI, Sveikatos apsaugos ministerija, Aplinkos ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Valstybės saugumo departamentas, Radiacinės saugos centras ir apskrities viršininkas.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [VIII-335](#), 1997-06-26, *Žin.*, 1997, Nr. 66-1605 (1997-07-11), i. k. 0971010ISTAVIII-335

Nr. [VIII-1309](#), 1999-07-07, *Žin.*, 1999, Nr. 65-2088 (1999-07-28); *Žin.*, 1999, Nr. 68-0 (1999-08-11), i. k. 0991010ISTAI-1309

Straipsnio dalies numeracijos pakeitimas:

Nr. [IX-586](#), 2001-11-08, *Žin.*, 2001, Nr. 99-3520 (2001-11-28), i. k. 1011010ISTA00IX-586

33 straipsnis. Sanitarinė apsaugos ir stebėjimo zonos

1. Aplink branduolinės energetikos objektus nustatomos sanitarinė apsaugos ir stebėjimo zonos, kurių plotas priklauso nuo objekto paskirties ir jo eksploatavimo saugumą garantuojančių normų bei taisyklių reikalavimų. Sanitarinės apsaugos ir stebėjimo zonų ribos pažymimos objekto statybos projektiniuose dokumentuose.

2. Iki objekto eksploatacijos pradžios iš sanitarinės apsaugos zonos teritorijos Vyriausybės nustatyta tvarka išskeldinami visi gyventojai. Joje draudžiama su objekto eksploatacija ar priežiūra nesusijusi veikla ir įrenginių bei pastatų statyba. Žemė, miškai ir vandens telkiniai, esantys sanitarinėje apsaugos zonoje, gali būti naudojami ūkio reikmėms tik gavus objektą eksploatuojančios organizacijos sutikimą ir Aplinkos ministerijos bei Sveikatos apsaugos ministerijos leidimus

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [VIII-1309](#), 1999-07-07, *Žin.*, 1999, Nr. 65-2088 (1999-07-28); *Žin.*, 1999, Nr. 68-0 (1999-08-11), i. k. 0991010ISTAI-1309

3. Aplinkos ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija ir objektą eksploatuojanti organizacija sanitarinėje apsaugos ir stebėjimo zonose vykdo aplinkos užterštumo radioaktyviosiomis medžiagomis monitoringą ir atlieka kitus tyrimus.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [VIII-1309](#), 1999-07-07, *Žin.*, 1999, Nr. 65-2088 (1999-07-28); *Žin.*, 1999, Nr. 68-0 (1999-08-11), i. k. 0991010ISTAI-1309

4. Sanitarinėje apsaugos ir stebėjimo zonose planuojamos ir įgyvendinamos branduolinės avarijos prevencijos priemonės, atominės elektrinės eksploatacijos nutraukimo programa, sudaromos reikiamos sąlygos informacijai perduoti bei evakuacijai. Vyriausybės nustatyta tvarka gali būti teikiamos lengvatos šiose zonose gyvenantiems gyventojams, sudaromi rėmimo fondai savivaldybėms, kurių visa teritorija arba jos dalis yra branduolinio objekto stebėjimo zonoje.

5. Pagrindinius atominės elektrinės ar branduolinio reaktoriaus bei sanitarinės apsaugos ir stebėjimo zonų reikalavimus, eksploatacijos nutraukimo sąlygas nustato atominės elektrinės ar branduolinio reaktoriaus įstatymas.

34 straipsnis. Objekto perdavimas eksploatuoti

Baigus statybos ar rekonstravimo darbus, branduolinės energetikos objekto perdavimas eksploatuoti įforminamas Vyriausybės paskirtos priėmimo komisijos pasirašytu aktu, kuris kartu su kitais dokumentais yra pagrindas gauti iš VATESI licenciją jį eksploatuoti.

ŠEŠTASIS SKIRSNIS

BRANDUOLINĖS ENERGETIKOS OBJEKTŲ EKSPLOATAVIMAS

35 straipsnis. Eksploatavimo pradžia

1. Atominę elektrinę ar kitą branduolinės energetikos objektą galima pradėti eksploatuoti tik turint priėmimo komisijos pasirašytą aktą ir Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos išduotą licenciją.

2. Branduolinio reaktoriaus išbandymo metu VATESI, suderinus su Aplinkos ministerija ir Radiacinės saugos centru, išduoda atskirus leidimus:

- 1) branduoliniam kurui įvežti į objekto aikštelę;
- 2) pirmajam branduolinio kuro pakrovimui į reaktorių;
- 3) pirmajam reaktoriaus paleidimui.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [VIII-1309](#), 1999-07-07, *Žin.*, 1999, Nr. 65-2088 (1999-07-28); *Žin.*, 1999, Nr. 68-0 (1999-08-11), i. k. 0991010ISTAVIII-1309

36 straipsnis. Objektą eksploatuojančios organizacijos pagrindinės pareigos

1. Branduolinės energetikos objektas turi būti naudojamas tik pagal tiesioginę paskirtį.

2. Branduolinės energetikos objektą eksploatuojanti organizacija yra visiškai atsakinga už tinkamą ir saugų objekto eksploatavimą pagal Lietuvos Respublikos įstatymuose, poįstatyminiuose aktuose, branduolinės saugos bei radiacinės apsaugos normose ir taisyklėse, taip pat objektą eksploatuojančios organizacijos įstatuose, vidaus darbo drausmės bei režimo taisyklėse ir jam eksploatuoti išduotoje licencijoje nustatytus reikalavimus.

3. Objektą eksploatuojanti organizacija privalo:

- 1) tvarkyti objektui priklausančių branduolinių medžiagų apskaitą bei vykdyti kontrolę pagal Lietuvos Respublikos garantijų sutartyje su TATENA nustatytus reikalavimus;
- 2) atlikti branduolinių avarijų ir incidentų tyrimus pagal norminių aktų nustatytą tvarką;
- 3) informuoti VATESI ir kitas suinteresuotas institucijas apie visus saugaus eksploatavimo sąlygų bei reikalavimų pažeidimus ir visus objekto saugumą garantuojančių sistemų ir elementų sutrikimus;

4) užtikrinti pasirengimą likviduoti radiacinės avarijos pasekmes.

4. VATESI reikalavimu objektą eksploatuojanti organizacija privalo pateikti išsamią informaciją apie objekto ar jo dalių techninę būklę.

37 straipsnis. Eksploatacijos nutraukimas

1. Atominės elektrinės eksploatacijos nutraukimo įstatymą įgyvendina Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir jai pavaldžios valstybės institucijos.

2. Kitų branduolinės energetikos objektų eksploatacija gali būti nutraukta Vyriausybės sprendimu. Jų uždarymo tvarką nustato VATESI, suderinusi su Ūkio ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Aplinkos ministerija ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [VIII-249](#), 1997-06-10, *Žin.*, 1997, Nr. 59-1368 (1997-06-25), i. k. 0971010ISTAVIII-249

Nr. [VIII-1309](#), 1999-07-07, *Žin.*, 1999, Nr. 65-2088 (1999-07-28); *Žin.*, 1999, Nr. 68-0 (1999-08-11), i. k. 0991010ISTAVIII-1309

3. Laikinais branduolinės energetikos objekto veikla gali būti sustabdoma Lietuvos Respublikos Vyriausybės, VATESI ar objektą eksploatuojančios organizacijos sprendimu ir VATESI nustatyta tvarka.

38 straipsnis. Atominę elektrinę eksploatuojančios organizacijos pareigos rengiantis nutraukti objekto eksploataciją

1. Įstatymų nustatyta tvarka nusprendus nutraukti atominės elektrinės ar jos atskiro bloko eksploataciją, būtina prieš 5 metus pateikti VATESI šio objekto eksploatacijos nutraukimo programą, suderintą su Ūkio ministerija, Aplinkos ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, apskrities viršininku bei vietos savivaldos institucija, kurios teritorija ar jos dalis yra objekto sanitarinėje apsaugos zonoje. Programoje turi būti numatytos įrenginių demontavimo, konservavimo, radioaktyviųjų medžiagų bei radioaktyviųjų atliekų tvarkymo ir objekto vėlesnės kontrolės bei priežiūros priemonės.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [VIII-249](#), 1997-06-10, *Žin.*, 1997, Nr. 59-1368 (1997-06-25), i. k. 0971010ISTAVIII-249

Nr. [VIII-335](#), 1997-06-26, *Žin.*, 1997, Nr. 66-1605 (1997-07-11), i. k. 0971010ISTAVIII-335

Nr. [VIII-1309](#), 1999-07-07, *Žin.*, 1999, Nr. 65-2088 (1999-07-28); *Žin.*, 1999, Nr. 68-0 (1999-08-11), i. k. 0991010ISTAVIII-1309

2. Ne vėliau kaip prieš 3 metus iki eksploatacijos nutraukimo atominę elektrinę eksploatuojanti organizacija turi gauti iš VATESI licenciją eksploatacijai nutraukti.

3. Objektą eksploatuojanti organizacija atsako už eksploatacijos nutraukimo metu objekte įvykusią avariją bei iš jo pasklidusios radiacijos kenksmingas pasekmes žmonėms ir gamtinei aplinkai Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

4. Vyriausybė ar jos įgaliota institucija koordinuoja veiklą, susijusią su atominės elektrinės eksploatacijos nutraukimu, sudaro tam tikslui būtinus darinius ir telkia mokslinį techninį potencialą, nustato eksploatacijai nutraukti reikalingų lėšų kaupimo būdus.

SEPTINTASIS SKIRSNIS

BRANDUOLINIŲ IR RADIOAKTYVIŲJŲ MEDŽIAGŲ BEI ĮRENGIMŲ EKSPORTAS IR IMPORTAS

39 straipsnis. Branduolinių ir radioaktyviųjų medžiagų bei įrengimų eksporto ir importo teisiniai pagrindai

1. Branduolinių ir radioaktyviųjų medžiagų bei įrengimų, naudojamų branduolinėje energetikoje, eksporto, importo ir tranzito tvarką nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos įgaliota valstybės institucija. Šios kategorijos medžiagas bei įrengimus galima eksportuoti, importuoti ar vežti tranzitu laikantis Lietuvos Respublikos įstatymų ir tarptautinių įsipareigojimų, nustatytų 1970 m. branduolinio ginklo neplatavimo sutartyje ir kituose tarptautiniuose susitarimuose bei konvencijose, kurių dalyvė yra Lietuvos Respublika.

2. Dvigubos paskirties medžiagų bei įrengimų eksportui ir importui Lietuvos Respublikos Vyriausybė gali nustatyti specialius reikalavimus.

40 straipsnis. Branduolinių medžiagų bei įrengimų ir technologijų eksporto apribojimai

Draudžiama eksportuoti branduolines medžiagas, įrengimus ir technologijas į šalis, kurios:

1) yra neprisijungusios prie 1970 m. branduolinio ginklo neplatavimo sutarties ir neprisėmusios įsipareigojimo taikyti branduolinėms medžiagoms TATENA'os patvirtintą garantijų sistemą;

2) negarantuoja šių medžiagų bei įrengimų fizinės saugos;

3) nustatyta tvarka neprisėmė įsipareigojimo uždrausti šių medžiagų, įrengimų ir technologijų reeksportą į šalis, apibūdintas šio straipsnio 1 ir 2 punktuose.

41 straipsnis. Branduolinių ir radioaktyviųjų medžiagų, įrengimų ir technologijų radiacinė apsauga ir fizinė sauga atliekant eksporto ir importo operacijas

1. Už radiacinę apsaugą ir fizinę saugą bei avarijos pasekmes atliekant branduolinių ir radioaktyviųjų medžiagų, įrengimų bei technologijų eksporto ir importo operacijas atsako:

1) importuojant į Lietuvą – eksportuojanti šalis tol, kol atsakomybę už jų radiacinę bei fizinę apsaugą perima tų medžiagų ar įrengimų gavėjas Lietuvoje;

2) eksportuojant iš Lietuvos – eksportuotojas, kol atsakomybę už jų radiacinę bei fizinę apsaugą perima importuojančios šalies gavėjas.

2. Branduolinių ir radioaktyviųjų medžiagų, įrengimų ir technologijų perdavimo tvarką, laiką ir vietą šalys nustato pirkimo–pardavimo sutartyse (kontraktuose).

42 straipsnis. Draudimas įvežti radioaktyvias atliekas

Draudžiama įvežti į Lietuvos Respublikos teritoriją radioaktyvias atliekas.

AŠTUNTASIS SKIRSNIS BRANDUOLINIŲ IR RADIOAKTYVIŲJŲ MEDŽIAGŲ TRANSPORTAVIMAS IR SANDĖLIAVIMAS

43 straipsnis. Branduolinių ir radioaktyviųjų medžiagų transportavimo pagrindinės sąlygos

Transportuojant branduolines ir radioaktyvias medžiagas, turi būti griežtai laikomasi Lietuvos Respublikos įstatymuose, poįstatyminiuose aktuose, transportavimo ir radiacinės apsaugos normose bei taisyklėse nustatytos tvarkos ir reikalavimų.

44 straipsnis. Licencijų branduolinėms ir radioaktyviosioms medžiagoms transportuoti išdavimo sąlygos

1. Norėdamas gauti licenciją branduolinėms medžiagoms transportuoti, vežėjas VATESI privalo pateikti:

1) branduolinių medžiagų transportavimo planą, apimantį jų fizinę saugą;

2) sertifikatus, patvirtinančius, kad transporto priemonė ir tara, skirtos šioms medžiagoms gabenti, atitinka saugaus transportavimo reikalavimus;

3) dokumentą, patvirtinantį, kad pervežimo operacijas atliekantys asmenys yra atestuoti pagal branduolinių ir radioaktyviųjų medžiagų transportavimo saugos reikalavimus;

4) draudimo liudijimą (polisą) ar kitą dokumentą, garantuojantį žalos atlyginimą branduolinės ar radiacinės avarijos atveju;

5) dokumentą, nustatantį krovinį lydinčio personalo veiksmus avarijos atveju (avarinę kortelę).

2. Licencijas radioaktyviosioms medžiagoms transportuoti išduoda Radiacinės saugos centras, vadovaudamasis šio straipsnio 1 dalyje nurodytais reikalavimais.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [VIII-1309](#), 1999-07-07, *Žin.*, 1999, Nr. 65-2088 (1999-07-28); *Žin.*, 1999, Nr. 68-0 (1999-08-11), i. k. 09910101STAI-1309

45 straipsnis. Branduolinių ir radioaktyviųjų medžiagų tranzitas

Branduolinių ir radioaktyviųjų medžiagų tranzito per Lietuvos teritoriją tvarką nustato Lietuvos Respublikos tarptautinės sutartys, Lietuvos Respublikos įstatymai bei poįstatyminiai aktai, taip pat jų pagrindu parengtos bei nustatyta tvarka patvirtintos pavojingų medžiagų gabenimo per Lietuvos teritoriją taisyklės.

46 straipsnis. Branduolinių ir radioaktyviųjų medžiagų sandėliavimas

Objektą eksploatuojanti organizacija privalo užtikrinti, kad visos jai priklausančios branduolinės ir radioaktyviosios medžiagos, įskaitant ir atliekas, būtų laikomos specialiai tam skirtose talpose ir specialiose saugyklose, kuriose garantuojama jų branduolinė sauga ir fizinė bei

radiacinė apsauga. Konteinerių ir kitų talpų bei saugyklų techniniai parametrai bei medžiagų laikymo jose sąlygos turi atitikti šios paskirties įrenginiams nustatytus reikalavimus.

47 straipsnis. Radioaktyviųjų atliekų laidojimas

Radioaktyviosios atliekos gali būti laidojamos Lietuvos teritorijoje tik Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu specialiai tam įrengtose vietose ir laikantis Lietuvos Respublikos įstatymų, poįstatyminių aktų, licencijų bei Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių nustatytos tvarkos.

DEVINTASIS SKIRSNIS

BRANDUOLINĖS ENERGETIKOS OBJEKTŲ IR BRANDUOLINIŲ MEDŽIAGŲ FIZINĖ SAUGA

Pakeistas skirsnio pavadinimas:

Nr. [IX-596](#), 2001-11-13, *Žin.*, 2001, Nr. 99-3528 (2001-11-28), i. k. 1011010ISTA00IX-596

48 straipsnis. Fizinės saugos tikslai

Branduolinės energetikos objektų ir branduolinių medžiagų fizinė sauga yra branduolinės saugos užtikrinimo dalis. Fizinės saugos tikslai:

1) apsaugoti branduolinės energetikos objektą arba branduolines medžiagas nuo veiksmų, kurie tiesiogiai arba netiesiogiai sukeltų pavojų žmonių sveikatai ir saugumui dėl radioaktyvaus spinduliavimo, išvengti branduolinės energetikos objektų normalios veiklos sutrikdymo;

2) užkirsti kelią branduolinių įrenginių ir branduolinių ar radioaktyviųjų medžiagų užvaldymui ar pagrobimui.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-596](#), 2001-11-13, *Žin.*, 2001, Nr. 99-3528 (2001-11-28), i. k. 1011010ISTA00IX-596

49 straipsnis. Branduolinės energetikos objekto apsaugos zonos

Branduolinės energetikos objektų fizinės saugos tikslams įgyvendinti Lietuvos Respublikos Vyriausybė arba jos įgaliota institucija nustato branduolinės energetikos objektų teritorijos apsaugos zonas ir apsaugos sąlygas. Šiose zonose nustatomi specialūs apribojimai bei reikalavimai, įrengiama speciali šiuos apribojimus ir reikalavimus užtikrinanti technika ir skiriami atsakingi pareigūnai.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-596](#), 2001-11-13, *Žin.*, 2001, Nr. 99-3528 (2001-11-28), i. k. 1011010ISTA00IX-596

50 straipsnis. Organizaciniai ir teisiniai fizinės saugos pagrindai

1. Naudojant, saugant bei gabenant branduolines medžiagas, turi būti taikomos šių medžiagų kategoriją atitinkančios fizinės saugos priemonės, taip pat turi būti užtikrinta visų branduolinės energetikos objektų fizinė sauga.

2. Branduolinės energetikos objektą eksploatuojanti organizacija kartu su Vidaus reikalų ministerija ir kitos branduolinėmis medžiagomis teisėtai disponuojančios įmonės, vadovaudamosi Lietuvos Respublikos įstatymais bei kitais norminiais aktais ir atsižvelgdamos į nustatytą projektinę grėsmę, organizuoja ir užtikrina branduolinės energetikos objekto ir branduolinių medžiagų fizinę saugą.

3. Branduolinių medžiagų kategorijas bei branduolinės energetikos objektų ir branduolinių medžiagų fizinės saugos bendruosius reikalavimus nustato ir jų įgyvendinimą kontroliuoja VATESI.

4. Branduolinės energetikos objektų projektinę grėsmę nustato ir ne rečiau kaip kartą per metus peržiūri Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamentas, dalyvaujant Krašto apsaugos ministerijai, Vidaus reikalų ministerijai, VATESI ir branduolinės energetikos objektą eksploatuojančiai organizacijai.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-596](#), 2001-11-13, *Žin.*, 2001, Nr. 99-3528 (2001-11-28), i. k. 1011010ISTA00IX-596

51 straipsnis. Prevencinės priemonės branduolinės energetikos objekto fizinei saugai užtikrinti

Pakeistas straipsnio pavadinimas:

Nr. [IX-596](#), 2001-11-13, Žin., 2001, Nr. 99-3528 (2001-11-28), i. k. 1011010ISTA00IX-596

1. Kad būtų garantuota branduolinės energetikos objekto fizinė sauga, draudžiama asmenims ir transporto priemonėms be eksploatuojančios organizacijos išduoto galiojančio leidimo patekti į šio objekto saugomą teritoriją, atgabenti ir išgabenti krovinius, fotografuoti bei filmuoti ten esančius įrenginius ir įrengimus. Be leidimo į objekto teritoriją patekusiems asmenims taikomos įstatymų nustatytos poveikio priemonės. Eksploatuojanti organizacija užtikrina, kad TATENA inspektorius Lietuvai ir VATESI bei kitų valstybės kontrolę ir priežiūrą atliekančių organizacijų darbuotojai, turintys įgaliojimus lankytis šiame branduolinės energetikos objekte, laiku patektų į saugomą šio objekto teritoriją, taip pat sudaro jiems tinkamas sąlygas pareigoms atlikti.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [IX-596](#), 2001-11-13, Žin., 2001, Nr. 99-3528 (2001-11-28), i. k. 1011010ISTA00IX-596

2. Transporto priemonės ir asmenys (įskaitant ir įmonės darbuotojus), esantys objekto teritorijoje ar sanitarinėje apsaugos zonoje, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka gali būti apžiūrimi bei tikrinami, ar neturi ginklų, šaudmenų, radioaktyviųjų medžiagų ir kitų daiktų, kuriuos būtų galima panaudoti teroro aktams ar kitiems nusikalstamiems tikslams.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [IX-1417](#), 2003-04-03, Žin., 2003, Nr. 38-1662 (2003-04-24), i. k. 1031010ISTA0IX-1417

3. Visų rūšių orlaiviams ir kitiems skraidymo aparatams draudžiama skraidyti virš atominės elektrinės ir jos sanitarinės apsaugos zonos, išskyrus atvejus, kai skraidymai būtini elektrinės eksploatacijai arba branduolinei avarijai ar branduoliniam incidentui likviduoti.

DEŠIMTASIS SKIRSNIS BRANDUOLINIŲ AVARIJŲ PREVENCIJA IR AVARIJŲ BEI JŲ PASEKMIŲ LIKVIDAVIMAS

52 straipsnis. Branduolinių avarijų klasifikavimas

1. Informacijos perdavimo tikslais visi branduolinės energetikos objektų ir jų saugos sistemų sutrikimai klasifikuojami pagal TATENA'os patvirtintą Tarptautinę branduolinių įvykių skalę (INES).

2. Kiekvienos branduolinės ar radiacinės avarijos arba branduolinio incidento priežastis ir aplinkybės turi ištirti tam tikslui sudaryta komisija.

53 straipsnis. Institucijos, atsakingos už branduolinės avarijos prevenciją ir avarijos bei jos pasekmių likvidavimą

1. Už branduolinės avarijos prevenciją ir avarijos bei jos pasekmių likvidavimą pagal kompetenciją atsako branduolinės energetikos objektą eksploatuojanti organizacija, Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir kitos valstybinės institucijos, taip pat vietos savivaldos institucijos, kurių teritorijoje dislokuoti branduolinės energetikos objektai, taip pat kurių teritorijoje galimos avarijos žalingos pasekmės.

2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė yra atsakinga už šalies parengtą branduolinės avarijos atvejui.

54 straipsnis. Branduolinės avarijos likvidavimas

1. Branduolinės avarijos ir jos pasekmių likvidavimo darbai atliekami vadovaujantis Lietuvos Respublikos gyventojų apsaugos planu branduolinės avarijos atvejui, analogiškais kitų žinybų planais ir objekto personalo apsaugos planu bei instrukcijomis.

2. Visų nuosavybės formų institucijos ir pajėgos, kurios privalo dalyvauti likviduojant branduolinę avariją ir jos pasekmes, vadovaujasi taip pat tam tikslui sudarytais savais branduolinės avarijos prevencijos bei avarijos pasekmių likvidavimo planais ir įgyvendina juose numatytas priemones.

55 straipsnis. Vyriausybės Ekstremalių situacijų komisijos veikla branduolinės avarijos atveju

Įvykus branduolinei avarijai, Vyriausybės Ekstremalių situacijų komisija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos įstatymais ir savo nuostatais bei Lietuvos Respublikos gyventojų apsaugos avarijos atominėje elektrinėje atveju planu, atlieka šias funkcijas:

- 1) organizuoja avarijos ir jos pasekmių likvidavimą;
- 2) koordinuoja visų institucijų ir pajėgų, dalyvaujančių likviduojant branduolinę avariją ir jos pasekmes, veiklą;
- 3) periodiškai informuoja Respublikos Prezidentą, Seimą ir Vyriausybę apie branduolinės avarijos likvidavimo bei jos pasekmių šalinimo eigą;
- 4) įgyvendina Vyriausybės priimamus sprendimus ir duodamus šiuo reikalu nurodymus;
- 5) organizuoja gyventojų evakavimą iš pavojingos zonos;
- 6) informuoja suinteresuotas organizacijas, visuomenės informavimo priemones ir visuomenę apie avarijos likvidavimo bei jos pasekmių šalinimo eigą, jonizuojančios spinduliuotės keliamą pavojų ir instruktuoja gyventojus radiacinės apsaugos klausimais.

56 straipsnis. Objektą eksploatuojančios organizacijos kompetencija branduolinės avarijos atveju

Branduolinės energetikos objektą eksploatuojančios organizacijos pagrindinės teisės, pareigos ir funkcijos branduolinės avarijos atveju nustatomos įmonės steigimo dokumentuose ir objekto eksploatavimo licencijoje. Jų įgyvendinimo priemonės nustato ir konkretizuoja objektą eksploatuojančios organizacijos parengtas ir VATESI patvirtintas branduolinės avarijos prevencijos ir avarijos bei jos pasekmių likvidavimo planas, kuriame, be kita ko, nurodoma:

- 1) Vyriausybės Ekstremalių situacijų komisijos ir kitų valstybės valdymo institucijų informavimo tvarka apie įvykusią branduolinę avariją ir jos likvidavimo eigą;
- 2) radioaktyviųjų medžiagų emisijos į aplinką sustabdymo ar sumažinimo organizacinės ir techninės priemonės;
- 3) veiksmų koordinavimo su kitomis institucijomis ir pajėgomis, dalyvaujančiomis likviduojant avariją ir jos pasekmes, tvarka.

57 straipsnis. Užsienio šalių informavimas apie branduolinę avariją

Informacija apie Lietuvos Respublikoje įvykusią branduolinę avariją ar padidėjusią radiaciją perduodama užsienio šalims ir tarptautinėms organizacijoms tokia tvarka ir tiek, kiek to reikalauja 1986 m. konvencija dėl operatyvaus informavimo apie branduolinę avariją ir kitos Lietuvos Respublikos tarptautinės sutartys. Perduodant į užsienį tokio pobūdžio informaciją, taip pat vadovaujasi Tarptautine branduolinių įvykių skale (INES).

VIENUOLIKTASIS SKIRSNIS CIVILINĖS ATSAKOMYBĖS PAGRINDAI BRANDUOLINĖJE ENERGETIKOJE

58 straipsnis. Objektą eksploatuojančios organizacijos civilinė atsakomybė

Objektą eksploatuojanti organizacija atsako už pasklidusios iš jos valdomo objekto radiacijos žalą, padarytą fiziniams ir juridiniams asmenims, jų turtui ar gamtinei aplinkai.

59 straipsnis. Žalos nustatymas

1. Nustatant branduolinės žalos dydį, vadovaujamasi Lietuvos Respublikos civiliniu kodeksu ir 1963 m. gegužės 21 d. Vienos konvencija dėl civilinės atsakomybės už branduolinę žalą (toliau – Vienos konvencija) bei jos pagrindu priimtu Lietuvos Respublikos įstatymu „Dėl 1963 m. gegužės 21 d. Vienos konvencijos dėl civilinės atsakomybės už branduolinę žalą ir bendro protokolo dėl Vienos konvencijos bei Paryžiaus konvencijos taikymo įsigaliojimo“.

2. Objektą eksploatuojančios organizacijos materialinės atsakomybės dydis už branduolinę žalą apribojamas litų suma, ekvivalentiška minimaliam atsakomybės dydžiui, nustatytam Vienos konvencijos V straipsnyje. Jis apskaičiuojamas pagal oficialų lito ir JAV dolerio kursą, buvusį žalos padarymo dieną.

3. Ginčus, kilusius dėl žalos dydžio nustatymo ar jos atlyginimo tvarkos, sprendžia teismas.

60 straipsnis. Branduolinės energetikos objekto netiesiogiai padarytos žalos atlyginimas

Jeigu kartu su branduolinės energetikos objekto padaryta branduoline žala atsiranda ir kitų nuostolių, kurių kilmės priežasties negalima aiškiai atskirti nuo branduolinės energetikos objekto padarytos žalos, jie atlyginami pagal šio įstatymo 59 straipsnyje nustatytą principą.

61 straipsnis. Žalos atlyginimo garantijos

1. Branduolinės energetikos objektą eksploatuojanti organizacija privalo apdrausti jos valdomą objektą ar kitaip užsitikrinti lėšas, reikalingas branduolinei žalai atlyginti.

2. Jeigu draudimo ir kitų turimų lėšų nepakanka branduolinei žalai atlyginti, trūkstamos sumos išmokėjimą garantuoja Vyriausybė, laikydamasi Lietuvos Respublikos priimtų įsipareigojimų pagal Vienos konvenciją.

62 straipsnis. Asmenų, dalyvavusių likviduojant branduolinę avariją ar šalinant jos pasekmes, socialinės garantijos

Asmenims, dalyvavusiems likviduojant branduolinę avariją ar šalinant jos pasekmes ir nukentėjusiems nuo radiacijos, suteikiamos socialinės garantijos pagal Lietuvos Respublikos įstatymų teikiamas socialinių garantijų sąlygas.

63 straipsnis. Ieškininė senatis

Žala, padaryta radiacijos, pasklidusios iš branduolinės energetikos objekto ar iš gabenamų radioaktyviųjų medžiagų, gali būti išieškoma, jei ieškinys pateikiamas teismui ar arbitražui ne vėliau kaip per 10 metų nuo žalos atsiradimo momento.

DVYLIKTASIS SKIRSNIS EKONOMINĖS IR FINANSINĖS BRANDUOLINĖS ENERGETIKOS OBJEKTŲ VEIKLOS SĄLYGOS

64 straipsnis. Veiklos finansavimas

1. Objektą eksploatuojanti organizacija privalo turėti būtinų materialinių ir finansinių išteklių savo funkcijoms vykdyti.

2. Branduolinės energetikos saugos ir radiacinės apsaugos valstybinio reguliavimo tikslų įgyvendinimas, taip pat kontrolės ir priežiūros institucijų veikla finansuojama iš valstybės biudžeto.

3. Valstybė remia ir finansuoja branduolinės saugos ir radiacinės apsaugos mokslo ir technikos programų įgyvendinimą.

65 straipsnis. Eksploatacijos nutraukimo fondas

1. Vadovaujantis atominės elektrinės ar branduolinio reaktoriaus statybos įstatymu, sudaromas objekto eksploatacijos nutraukimo fondas.
2. Fondo lėšas sudaro atskaitymai nuo pajamų, gautų už atominės elektrinės realizuotą elektros energiją. Atskaitymų dydį ir tvarką nustato Vyriausybė. Šios lėšos įtraukiamos į elektros energijos gamybos savikainą.
3. Eksploatacijos nutraukimo fondo lėšos gali būti naudojamos tik elektrinės eksploatacijos nutraukimo programoje numatytoms priemonėms finansuoti ir (esant reikalui) branduolinei žalai atlyginti.
4. Eksploatacijos nutraukimo fondo nuostatus tvirtina Vyriausybė.

66 straipsnis. Rėmimo fondas

Vyriausybės nustatyta tvarka sudaromas vietos savivaldos institucijų, kurių teritorija ar jos dalis yra atominės elektrinės stebėjimo zonoje, rėmimo fondas. Į šį fondą atominė elektrinė kiekvieną mėnesį atskaito lėšas savivaldybėms.

67 straipsnis. Kainos ir tarifai

Atominėje elektrinėje pagamintos elektros energijos kainos ir tarifai nustatomi Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo nustatyta tvarka. Nustatant elektros energijos tarifus, atsižvelgiama į išlaidas kurui, elektrinės eksploatacijai, jos plėtrai, rekonstrukcijai, taip pat mokesčiams sumokėti bei įstatymų numatytiems fondams sukurti.

68 straipsnis. Užsienio investicijos

Naujai statomuose ar rekonstruojamuose branduolinės energetikos objektuose užsienio kapitalo investicijų dalį nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė. Investavimo į Lietuvos Respublikos branduolinę energetiką tvarką reglamentuoja atominės elektrinės ar branduolinio reaktoriaus statybos įstatymas, Lietuvos Respublikos investicijų įstatymas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1309](#), 1999-07-07, Žin., 1999, Nr. 65-2088 (1999-07-28); Žin., 1999, Nr. 68-0 (1999-08-11), i. k. 09910101STAI-1309

TRYLIKTAJIS SKIRSNIS

DARBO SANTYKIŲ YPATUMAI BRANDUOLINĖJE ENERGETIKOJE

69 straipsnis. Darbo santykių teisiniai pagrindai

Darbo santykius branduolinės energetikos objektuose reguliuoja Lietuvos Respublikos darbo įstatymai, šis įstatymas, poįstatyminiai aktai, taip pat galiojančios branduolinės energetikos objektuose darbo tvarkos taisyklės ir drausmės statutai.

70 straipsnis. Darbo sutarties apribojimai

1. Branduolinės energetikos objektą eksploatuojančios organizacijos vadovaujančiais darbuotojais gali dirbti tik Lietuvos Respublikos piliečiai. Branduolinės energetikos objekto vadovas į darbą skiriamas ir atleidžiamas Vyriausybės nutarimu.
2. Branduolinės energetikos objektą eksploatuojančios organizacijos vadovo pavaduotoją saugos režimui skiria ir atleidžia šios organizacijos vadovas Valstybės saugumo departamento teikimu.
3. Branduolinės energetikos objektuose negali dirbti asmenys:
 - 1) nustatyta tvarka pripažinti alkoholikais, narkomanais ar toksikomanais;
 - 2) sergantys ligomis, kurių sąrašą tvirtina Sveikatos apsaugos ministerija;
 - 3) jaunesni kaip 18 metų;

4) užsienio valstybių piliečiai ir asmenys be pilietybės, neturintys Lietuvos Respublikos vizų ar leidimų nuolat gyventi Lietuvoje;

5) teisti už tyčinius nusikaltimus.

4. Į darbą branduolinės energetikos objektuose asmenys priimami tik suderinus jų kandidatūras su Valstybės saugumo departamentu.

5. Asmenys, kurių darbas susijęs su Lietuvos Respublikos valstybės paslaptį sudarančių žinių naudojimu ir apsauga, negali dirbti branduolinės energetikos objektuose, jeigu neturi Lietuvos Respublikos valstybės paslaptį ir jų apsaugos įstatymo nustatyta tvarka išduoto leidimo dirbti su valstybės paslaptį sudarančiomis žiniomis. Jeigu toks leidimas Lietuvos Respublikos valstybės paslaptį ir jų apsaugos įstatymo nustatyta tvarka anuliuojamas, asmuo atleidžiamas iš darbo (tarnybos).

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-534](#), 1997-11-20, *Žin.*, 1997, Nr. 112-2825 (1997-12-10), i. k. 0971010ISTAVIII-534

71 straipsnis. Užsienio valstybių piliečių ir asmenų be pilietybės darbo santykių ypatumai

1. Užsienio valstybių piliečiai ir asmenys be pilietybės, turintys Lietuvos Respublikos vizą arba leidimą nuolat gyventi Lietuvos Respublikoje, įsidarbina branduolinės energetikos objektuose pritarus Lietuvos Respublikos ūkio ministerijai ir suderinus su Valstybės saugumo departamentu Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [VIII-249](#), 1997-06-10, *Žin.*, 1997, Nr. 59-1368 (1997-06-25), i. k. 0971010ISTAVIII-249

2. Išimtys galimos tik branduolinių avarijų likvidavimo atvejais remiantis atskiru Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu ir pritarus Valstybės saugumo departamentui.

72 straipsnis. Socialinis draudimas

Branduolinės energetikos objekte dirbantys asmenys, kurių darbas susijęs su galimu radiacijos poveikiu sveikatai ar gyvybei (tokių darbų sąrašą tvirtina Sveikatos apsaugos ministerija ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerija), gali būti papildomai draudžiami sveikatos draudimu bei draudimu nuo nelaimingų atsitikimų gamyboje už objektą eksploatuojančios organizacijos šiam reikalui skiriamas lėšas. Šios lėšos įskaitomos į elektros energijos gamybos savikainą.

73 straipsnis. Renginių apribojimai

1. Darbuotojams, dirbantiems branduolinės energetikos objektuose, streikuoti draudžiama.

2. Branduolinės energetikos objekto teritorijoje ir sanitarinėje apsaugos zonoje draudžiama rengti mitingus, demonstracijas ir protesto bei nepaklusnumo renginius.

3. Asmenys, nesilaikantys šio straipsnio apribojimų, traukiami atsakomybėn Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

KETURIOLIKTASIS SKIRSNIS TARPTAUTINIAI SANTYKIAI IR ĮSTATYMO ĮSIGALIOJIMAS

74 straipsnis. Tarptautinių sutarčių sudarymo pagrindai

1. Tarptautinės sutartys, reguliuojančios santykius Lietuvos branduolinėje energetikoje, sudaromos vadovaujantis tarptautinės teisės principais bei normomis ir Lietuvos Respublikos įstatymais, reglamentuojančiais tarptautinių sutarčių sudarymo tvarką.

2. Rengiant ir sudarant tarptautines sutartis, susijusias su branduolinės energijos gamyba ar naudojimu, privalo dalyvauti Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos įgalioti asmenys, o susijusias su branduoline sauga ir radiacine apsauga - įgalioti VATESI atstovai.

Straipsnio dalies pakeitimai:

75 straipsnis. Užsienio valstybių branduolinių laivų įplaukimo į Lietuvos Respublikos teritorinius vandenis sąlygos

1. Užsienio valstybių laivai su branduoliniais varikliais ar gabenantys radioaktyviųjų medžiagų krovinį gali įplaukti į Lietuvos Respublikos teritorinę jūrą tik gavę Lietuvos Respublikos Vyriausybės leidimą.

2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, išduodama leidimą įplaukti, kartu nustato užsienio valstybės branduolinio laivo arba gabenančio radioaktyvias medžiagas laivo buvimo Lietuvos Respublikos teritoriniuose vandenyse ar uoste sąlygas.

76 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

Šis įstatymas įsigalioja nuo 1997 m. sausio 1 d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

ALGIRDAS BRAZAUSKAS

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-249](#), 1997-06-10, Žin., 1997, Nr. 59-1368 (1997-06-25), i. k. 0971010ISTAVIII-249

Lietuvos Respublikos branduolinės energijos įstatymo 7, 9, 26, 29, 30, 37, 38, 71 ir 74 straipsnių pakeitimo įstatymas

2.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-335](#), 1997-06-26, Žin., 1997, Nr. 66-1605 (1997-07-11), i. k. 0971010ISTAVIII-335

Lietuvos Respublikos branduolinės energijos įstatymo 24, 32, 38 straipsnių pakeitimo įstatymas

3.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-534](#), 1997-11-20, Žin., 1997, Nr. 112-2825 (1997-12-10), i. k. 0971010ISTAVIII-534

Lietuvos Respublikos branduolinės energijos įstatymo 15, 22 ir 70 straipsnių pakeitimo įstatymas

4.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-1309](#), 1999-07-07, Žin., 1999, Nr. 65-2088 (1999-07-28); Žin., 1999, Nr. 68-0 (1999-08-11), i. k. 0991010ISTAVIII-1309

Lietuvos Respublikos branduolinės energijos įstatymo 14, 16, 19, 26, 30, 31, 32, 33, 35, 37, 38, 44, 68 straipsnių pakeitimo įstatymas

5.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-596](#), 2001-11-13, Žin., 2001, Nr. 99-3528 (2001-11-28), i. k. 1011010ISTA00IX-596

Lietuvos Respublikos branduolinės energijos įstatymo 1, 2, 48, 49, 50, 51 straipsnių pakeitimo bei papildymo ir devintojo skirsnio pavadinimo pakeitimo įstatymas

6.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-586](#), 2001-11-08, Žin., 2001, Nr. 99-3520 (2001-11-28), i. k. 1011010ISTA00IX-586

Lietuvos Respublikos branduolinės energijos įstatymo 16 ir 32 straipsnių pakeitimo įstatymas

7.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-1021](#), 2002-07-02, Žin., 2002, Nr. 72-3020 (2002-07-17), i. k. 1021010ISTA0IX-1021

Lietuvos Respublikos branduolinės energijos įstatymo 5 ir 9 straipsnių pakeitimo įstatymas

8.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-1417](#), 2003-04-03, Žin., 2003, Nr. 38-1662 (2003-04-24), i. k. 1031010ISTA0IX-1417

Lietuvos Respublikos branduolinės energijos įstatymo 2, 22 ir 51 straipsnių pakeitimo įstatymas